

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Jany Brothánkové a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobce: **N. A. D.,** zastoupen JUDr. Stanislavem Kadečkou, Ph.D., advokátem se sídlem Teplého 2786, 530 02 Pardubice, proti žalovanému: **Krajský úřad Pardubického kraje**, se sídlem Komenského nám. 125, 532 11 Pardubice, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 6. 2016, č. j. KrÚ 41787/2016, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 1. 2. 2017, č. j. 52 A 61/2016 – 81,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I.
Vymezení věci

[1] Rozhodnutím Městského úřadu Litomyšl ze dne 31. 3. 2016, č. j. MěÚ Litomyšl 09081/2016, byl žalobce uznán vinným ze spáchání přestupku proti občanskému soužití dle § 49 odst. 1 písm. c) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích (dále jen „zákon o přestupcích“), kterého se měl dopustit tím, že dne 17. 6. 2015 v době kolem 19:40 hodin v kulturním domě v P. u L. po skončení zasedání zastupitelstva kousl do předloktí levé

ruky J. R. (dále jen „poškozený“), čímž mu způsobil hematom a oděrku. Za uvedený přestupek byla žalobci uložena pokuta ve výši 2 500 Kč, povinnost uhradit paušální náhradu nákladů řízení a povinnost uhradit poškozenému škodu ve výši 90 Kč. Rozhodnutím ze dne 1. 6. 2016, č. j. KrÚ 41787/2016 (dále jen „napadené rozhodnutí“), žalovaný zamítl odvolání žalobce a předně uvedené rozhodnutí potvrdil. Správní orgány dospěly k závěru, že žalobce nejednal v nutné obraně. Provedeným dokazováním nelze vyloučit, že došlo k útoku na majetek žalobce tím, že se přítomné osoby včetně poškozeného snažily vypnout fotoaparát (kameru), kterým je žalobce nahrával i po skončení zasedání zastupitelstva, kdy jej vyzývaly, aby přestal nahrávat a opustil místnost. Podmínky nutné obrany tudíž nastaly, způsob odvracení útoku pokousáním však správní orgány vyhodnotily jako zcela zjevně nepřiměřený. Cílem poškozeného nebylo odcizit žalobci kameru, ani mu ublížit, ale pouze bránit svá osobnostní práva dotčená nahráváním jeho osoby bez předchozího svolení. Ani ostatní přítomné osoby nechtěly žalobci ublížit či se zmocnit jeho majetku, pouze jej vyzývaly k opuštění místnosti.

[2] Proti napadenému rozhodnutí brojil žalobce žalobou u Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích (dále jen „krajský soud“), který jí jako nedůvodnou zamítl rozsudkem ze dne 1. 2. 2017, č. j. 52 A 61/2016 – 81 (dále jen „napadený rozsudek“). Vzhledem ke skutkovým nejasnostem a rozporům ve výpovědích jednotlivých svědků krajský soud aproboval postup žalovaného, který ve smyslu zásady „v pochybnostech ve prospěch obviněného“ vycházel ze skutkové verze tak, jak ji vylíčil žalobce, neboť ostatní provedené důkazy tuto verzi jednoznačně nevyvrací. Žalobce má s některými občany v místě svého bydliště a v obci P. u L. nevyřešené spory. Sám žalobce připouští, že z tohoto důvodu nosí při sobě zapnutý diktafon a kameru, aby „*mohl zajistit důkazy pro případné pomluvy či falešná obvinění*“. Žalobce dle svých slov po skončení zasedání zastupitelstva setrval v místnosti, neboť chtěl pokračovat v diskuzi o projednávaných záležitostech. Přitom stále pokračoval v nahrávání na kameru tak, jak činil již v průběhu zasedání. Vedle stojícího L. B. se následně dotázal, jak se jmenuje. V tu chvíli k němu zezadu přistoupil J. M. a chtěl mu vzít kameru, kterou měl zajištěnou páskem přes krk. Současně se kolem žalobce shlukla skupina několika lidí, kteří křičeli, snažili se žalobci zabránit v natáčení a přimět ho k odchodu z místnosti. Žalobce před nimi couval a vylezl na stůl, z něhož však spadl. Poté žalobce uprchl do druhého rohu místnosti, pravou rukou držel kameru a za levou ruku, v níž měl stativ, ho chytil syn poškozeného T. R.. Za této situace poškozený chytil žalobce za krk a ten jej kousl do předloktí.

[3] Krajský soud se ztotožnil se žalovaným v tom, že podmínky nutné obrany v případě napadení žalobce byly splněny a že je třeba se zabývat pouze tím, zda tato obrana byla přiměřená způsobu útoku. Přitom je nutné posuzovat konkrétní okolnosti útoku. Je nepochybné, že žalobce svým předchozím jednáním vznik konfliktu víceméně vyprovokoval tím, že dotčené osoby nahrával přes jejich výslovný nesouhlas. Po skončení zasedání zastupitelstva již nešlo o veřejné projevy těchto osob a k pořizování jejich záznamu již je potřeba jejich výslovného souhlasu. Neobstojí ani odkaz na zpravodajskou licenci, jelikož zpravodajství spočívá v informování veřejnosti o věcech oprávněného veřejného zájmu.

[4] Žalobce tedy zasáhl do osobnostních práv dotčených osob a ustanovení § 14 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“) připouští, aby

každá osoba ohrožená zásahem do svého práva, tento zásah odvrátila tzv. svépomocí, tedy úsilím a prostředky, které se jí v jejím postavení musí jevit vzhledem k okolnostem jako přiměřené. Dotčené osoby tudíž byly oprávněny odvrátit zmiňovaný zásah svépomocí. Žalobce byl opakovaně vyzýván k tomu, aby ukončil nahrávání a odešel, neboť zasedání bylo ukončeno. Vzhledem k tomu, že žalobce na tyto výzvy nereagoval, nezbylo zúčastněným osobám, než přistoupit k důraznějšímu jednání, pokusit se žalobcovu kameru vypnout a zabránit tak v dalším nahrávání. Zcela logickým důsledkem této snahy pak bylo, že došlo k pokusu dočasně žalobci kameru za účelem jejího vypnutí odebrat. V těchto intencích by bylo dle názoru krajského soudu možno posoudit jednání přítomných osob jako svépomoc. Pokud však v rámci zmíněného pokusu o odebrání kamery poškozený chytil žalobce pod krkem, jedná se o exces, neboť takové jednání nelze hodnotit jako vzhledem k okolnostem přiměřené. Poškozený nebyl jediný, kdo se o odebrání kamery žalobci pokoušel, ve spolupráci s ostatními přítomnými osobami tedy zcela jistě bylo možno dosáhnout uvedeného cíle mírnějšími prostředky. Excesivní jednání poškozeného tudíž nebylo jednáním dovoleným, a nutná obrana proti němu byla přípustná.

[5] K přiměřenosti nutné obrany krajský soud poznamenal, že je-li z okolností případu zřejmé, že pachatel nebyl vystaven takovému útoku poškozeného, kterým by byl ohrožen na životě nebo zdraví, pak zpravidla nelze uvažovat o použití nutné obrany jen z toho důvodu, že útok poškozeného směřoval na majetek obviněného. Zájem na ochraně zdraví totiž převažuje nad zájmem na ochraně majetku (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1. 10. 2014, sp. zn. 3 Tdo 903/2014). Přiměřenost je nutno vykládat v tzv. subjektivním pojetí, tedy tak, že podmínky se posuzují podle toho, jak se jevily zejména bránící se osobě. Ač je takové posouzení vždy velice obtížné, žalobci muselo být známo, že poškozený na něj zaútočil v reakci na to, že žalobce neuposlechl výzvy poškozeného i dalších osob, neopustil zasedací místnost a pokračoval proti vůli přítomných v nahrávání na kameru. Stejně tak si po těchto stupňovaných slovních výzvách žalobce musel být vědom, že takové jeho jednání je v rozporu přinejmenším se zásadami rozumného, slušného a uvážlivého chování a že je pravděpodobné, že ze strany nahrávaných vyvolá obrannou reakci. Svým postojem však naopak celou situaci ještě vyostřil a k samotnému útoku tak nepochybně sám přispěl. Je pravdou, že vedle poškozeného se do konfliktu se žalobcem dostaly i další osoby, nicméně z předchozí slovní výměny názorů muselo být žalobci jednoznačně zřejmé, že cílem útoku není ublížit mu na zdraví, nýbrž zamezit mu v tom, aby i nadále přítomné osoby nahrával. Poškozený chycením žalobce pod krkem sice postupoval výrazně nepřiměřeně, ani v tuto chvíli však žalobce neměl jediný důvod domnívat se, že je ohroženo jeho zdraví či dokonce život. Útok poškozeného směřoval výhradně vůči majetku žalobce, přičemž jeho cílem ani nebylo připravit jej o jeho kameru, nýbrž dosáhnout toho, aby ji žalobce vypnul a nadále již nenahrával. Z popsané judikatury vyplývá, že v případech, kdy dochází k útoku na majetek obránce, je nutná obrana, v jejímž rámci vznikne útočníkovi újma na zdraví, přípustná pouze ve zcela výjimečných případech, neboť zdraví je považováno za důležitější hodnotu než majetek. V daném případě žalobce neměl důvod vnímat útok poškozeného jako ohrožení svého života či zdraví. Jeho obrana tudíž byla zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku vedenému poškozeným.

II.
Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[6] Žalobce / stěžovatel / napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností. Správním orgánům vytýká, že se dostatečně nevypořádaly s otázkou naplnění podmínek nutné obrany a její přiměřeností. V rozhodnutí správních orgánů také není ve skutečnosti nikde jasně popsán skutkový děj, který se měl odehrát a za který je stěžovatel trestán. Jednoznačně je označeno pouze to, že stěžovatel „kousl do předloktí levé ruky p. J. R.“, avšak absentují okolnosti, za nichž se měla tato situace odehrát. Správní orgány přiznávají, že se stěžovatel ocitl na podlaze pod skupinou lidí (poté, co byl jimi shozen se stolu), že na něj byl činěn nátlak, že mu bylo vulgárně nadáváno a že se po něm okolní osoby sápaly a stahovaly mu kameru, kterou měl páskem zavěšenou kolem krku. Závěr o zcela zjevné nepřiměřenosti stěžovatelovy reakce tudíž neobstojí. Stěžovatel se nemohl spoléhat na to, že útočníci nepokročí k vážnějšímu tělesnému napadení a že jeho věci jednoduše nerozbijí. Stěžovatel poškozeného kousl toliko jednou, a to v momentu, kdy se dopouštěl útoku na jeho tělo a majetek; stěžovatel se v konkrétní chvíli snažil pouze o obranu proti násilnému jednání. Skutková podstata, z níž správní orgány v napadeném rozhodnutí vycházely, nemá oporu ve spisech a provedených důkazech, ale z větší části stojí pouze na hodnotových soudech a domněnkách rozhodujících úředních osob.

[7] Taktéž závěry krajského soudu o protiprávním natáčení ze strany stěžovatele, svépomoci útočníků proti němu a nepřípustnosti obrany proti útoku na majetek nebyly ze strany soudu podloženy žádnými konkrétními skutkovými ani právními argumenty. I krajský soud opomenul řadu okolností – zranění stěžovatele způsobené stažením se stolu, situace na podlaze, nálada v sále včetně napadení jeho manželky či obsah videozáznamů, jejichž osud se stal po uzmutí videokamery nejistým.

[8] Stěžovatel se nedomnívá, že se pořizováním audiovizuálního záznamu těsně po úředním skončení zasedání zastupitelstva dopustil porušení práva na ochranu soukromí ostatních, kterému se dotčené osoby mohly bránit svépomocí. Nelze souhlasit s tím, že formálním ukončením zasedání zastupitelstva se náhle ze všech projevů zastupitelů a dalších osob nacházejících se ve veřejné zasedací místnosti stanou projevy soukromé, které budou mít diametrálně odlišnou ochranu od projevů, které pronášeli na tomtéž místě ještě před chvílí. I veřejně přístupné fáze před zahájením a po oficiálním ukončení zasedání zastupitelstva představují veřejné vystoupení ve veřejném zájmu. U osob veřejného zájmu (kterými jsou i zastupitelé) je nadto zásadně snížena ochrana jejich soukromé sféry.

[9] Krajský soud taktéž nesprávně interpretoval tzv. bezúplatnou zpravodajskou licenci ve smyslu § 89 občanského zákoníku. Stěžovatel s manželkou přitom o veřejném dění v obci pravidelně informují občany prostřednictvím čtvrtletníku „M. v.“. Zpravodajská licence není omezena na „oficiální“ část zasedání zastupitelstva a dovoluje jak pořízení, tak i použití podobizen a záznamů člověka. Zásah do osobnostního práva dotčených osob musí být přiměřený, což však v daném případě bylo nepochybně splněno. Podmínky pro údajnou svépomoc poškozeného a dalších osob tudíž nebyly splněny, jelikož stěžovatel nejednal protiprávně.

[10] Teze správních orgánů a krajského soudu, že stěžovatel potyčku vyprovokoval zaznamenáním zasedání zastupitelstva a událostí s ním souvisejících a že „zasahující“ zastupitelé a další osoby se jej pokoušeli toliko „dočasně omezit v držbě kamery“ (str. 8

rozsudku krajského soudu), je po skutkové stránce spíše fabulací. Nevraživost vůči stěžovateli se více než nahrávání týká jeho samotné přítomnosti na zasedání zastupitelstva.

[11] Krajský soud (a před ním správní orgány) též zcela nesprávně vyhodnotil přiměřenost stěžovatelovy obrany. Z povahy věci vyplývá, že nutná obrana musí být zásadně tak intenzivní, aby útok jistě a bez rizika pro napadeného odvrátila, neboť jinak by nebyla úspěšná, tj. musí být silnější než útok a nesmí být pouze zcela zjevně nepřiměřená. Dle odborné literatury je typově přípustné při zachování zákonných podmínek dokonce např. poranit či usmrtit i na ochranu zájmu na zachování domovní svobody či majetku. Stěžovatel dále upozorňuje na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2015, sp. zn. 3 Tdo 1048/2015, podle něhož je třeba přiměřenost posuzovat podle toho, jak se čin útočníka jevil napadenému. Následky útoku by měl nést především útočník, který celou situaci vyvolal a nikoliv napadený.

[12] Zásadní vadu napadeného rozsudku spatřuje stěžovatel v tom, že za chráněný zájem ohrožený útokem byl označen jen jeho majetek a nikoliv jeho zdraví a tělesná integrita. Teze krajského soudu, že žalobci muselo být zřejmé, že cílem útoku není ublížit mu na zdraví, je neobjektivní a připomíná pověstného „generála po bitvě“. Stěžovatel měl zcela jinou představu o hrozící újmě na zdraví a na majetku. Jen stěží si lze představit jedince, který v situaci, kdy jej cizí muži drží na podlaze a sápají se po něm, dojde k závěru, že jediným jejich cílem je „dočasně jej omezit na vlastnickém právu (držbě kamery)“. Již předtím byl stěžovatel shozen ze stolu a zraněn na zádech a poté mu byla agresivně stahována kamera a byl chycen z boku za krk.

[13] Z napadeného rozsudku vyplývá, že útok na majetek zahrnuje i shození vlastníka ze stolu a držení pod krkem a za ruku, kterému se nelze nijak prudčeji bránit, aby jeho jednání nebylo kvalifikováno jako zcela zjevně nepřiměřené. Od stěžovatele nebylo možno spravedlivě požadovat, aby spoléhal na to, že útočníci nepokročí k vážnějšímu tělesnému napadení a že jeho věci – až se jich zmocní – jednoduše nerozbijí, či případně alespoň nezničí nahraná data. Zároveň bylo právně irelevantní, z jakých důvodů se poškozený chtěl jeho věcí zmocnit, neboť se nejednalo o žádný přípustný způsob ochrany jeho práv.

[14] Nesprávnost závěrů krajského soud by bylo nutné dovodit i v případě, že by útok skutečně směřoval pouze na stěžovatelův majetek. Ústavní soud dovodil, že *není možné apriorně usoudit na vybočení z mezí nutné obrany pouze z toho, že stěžovatel, jenž odvracel útok na majetek a na nedotknutelnost obydlí, svým jednáním ublížil jinému na zdraví* (nález Ústavního soudu ze dne 1. 10. 2002, sp. zn. II. ÚS 317/01). Závěry usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 10. 2014, sp. zn. 3 Tdo 903/2014, na něž odkazuje krajský soud, nelze aplikovat mechanicky. V této věci obviněný v reakci na to, že útočníky byly vysypávány věci z jeho tašek, provedl útok s použitím zbraně a způsobil poškozenému těžkou újmu na zdraví, neboť jej bodl silou značné intenzity krejčovskými nůžkami do levé části hrudníku, čímž mu způsobil dvě bodné rány, které poškozeného bezprostředně ohrožovaly na životě. Stěžovatelova situace se v relevantních bodech zásadně liší, přičemž nejvýrazněji lze tuto odlišnost demonstrovat již na skutečnosti, že obrana stěžovatele ve skutečnosti ani nebyla úspěšná. V případě neúspěšné obrany nelze přitom již pojmově hovořit o tom, že by byla nepřiměřená, natož zcela zjevně nepřiměřená.

[15] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti odkazuje na obsah napadeného rozhodnutí a dále uvádí, že v řízení nebylo prokázáno, že by stěžovatel byl stažen ze stolu a zraněn či že by byla nálada v sále apriorně proti němu. Z kamerového záznamu jednoznačně vyplývá, že špatnou náladu vyvolal svým chováním právě stěžovatel. Je patrné i to, že stěžovateli nikdo nevyhrožoval, nesápal se na něj ani neútočil. Byl pouze vyzván, aby zanechal nahrávání a opustil místnost, na což reagoval křikem, ustupováním do rohu místnosti a dožadováním se policejní ochrany.

[16] Je v rozporu s ideou pokojného občanského soužití, pokud stěžovatel po skončení zasedání zastupitelstva nutí do jakési (dle jeho názoru veřejné) diskuse osoby, které již o takovou diskusi nemají zájem. Stěžovatel namítá, že zasedání zastupitelstva bylo ukončeno pouze formálně. Žalovaný si však neumí představit jiný způsob, jak má být zasedání ukončeno. Občané ještě neopustili místnost, nicméně nadále již o veřejných věcech nediskutovali. I v rámci zpravodajské licence lze záznam bez svolení člověka pořídit a použít pouze přiměřeným způsobem, což stěžovatel v dané chvíli zjevně nenaplnil.

III.
Posouzení kasační stížnosti

[17] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s."), přípustná. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[18] Po přezkoumání kasační stížnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost **není** důvodná.

[19] Nejvyšší správní soud neshledal vady napadených rozhodnutí spočívající v tvrzených nedostatcích skutkového popisu děje. Naopak, skutkový děj je v rozhodnutí správních orgánů stejně jako v napadeném rozsudku popsán dostatečně podrobně, přičemž v pochybnostech (ohledně skutečností, které nebyly zachyceny kamerovým záznamem stěžovatele) vycházely správní orgány z tvrzení samotného stěžovatele. Nejvyšší správní soud má za nepochybné, že stěžovatel skutečně v inkriminovanou dobu kousl poškozeného do předloktí levé ruky, což ostatně nejenže nezpochybňuje, ale zároveň výslovně potvrzuje.

[20] Z kamerového záznamu je patrné, že po skončení zasedání zastupitelstva, kdy se jednotliví účastníci zasedání již odebírali k odchodu z místnosti, stěžovatel pokračoval v nahrávání na kameru tak, jak činil již v průběhu zasedání. Přitom se vedle stojící osoby dotázal na jméno. Poté jej obstoupilo několik osob, které jej opakovaně vyzvaly k zanechání nahrávání a k odchodu z místnosti s tím, že zasedání skončilo. Jeden z přítomných i důrazně a vulgárním způsobem. To stěžovatel odmítl, reagoval křikem, dožadoval se přivolání policie a ustoupil do rohu místnosti, kde byly dočasně seřazeny stoly, ze stolu poté spadl (v jedné ruce držel stále zapnutou kameru a ve druhé ruce stativ).

Přítomné osoby stěžovatele vyzvaly, ať vstane a ujišťovaly jej, že nikdo nemá v úmyslu mu ublížit. Přitom se mu stále snažily zabránit v natáčení a přimět ho k odchodu z místnosti. Některé osoby se pokoušely stěžovateli vypnout kameru, přitom poškozený, jak sám žalobce v odvolání popisuje další děj, chytil žalobce „*zboku za krk*“, a protože žalobce *nechtěl vydat svoje věci a byl v pozici nízko nad zemí, takže vyvinout sílu na strčení do něho tělem či rukama by nebylo snadné, pouze přirozeně využil nastalé možnosti ho kousnout z blízka, když mu z krku byl agresivně stahován pásek kamery.* Součástí správního spisu je též záznam, který stěžovatel na svou kameru pořídil po opuštění zasedací místnosti. Je z něj patrné, že osoby, které se jednání zastupitelstva účastnily, neměly žádný zájem na pokračování konfliktu a odcházely či odjížděly domů.

[21] Z pořízeného záznamu nevyplývá, že by panovala jakákoliv nevraživost vůči stěžovateli již z důvodu jeho přítomnosti na jednání zastupitelstva. Důraznější výměna názorů je zachycena teprve poté, kdy stěžovatel dosáhl toho, že zastupitelstvo projednalo bod nazvaný jako „*Otázka tlumočení cizích názorů a úloha J. K. staršího pří uzavření školy v M. ve druhé polovině 70. let dvacátého století*“. Nikomu z přítomných zastupitelů ani ostatních občanů přitom nebylo zřejmé, co zařazením tohoto bodu stěžovatel sleduje a jaký by měl být výsledek projednání. Po krátké a bezvýsledné diskusi na toto téma bylo jednání zastupitelstva ukončeno.

[22] Okamžik ukončení jednání zastupitelstva obce není na zákonné úrovni výslovně upraven, avšak z logiky věci vyplývá, že zasedání zastupitelstva je zásadně formálně ukončeno poté, kdy je vyčerpán schválený pořad jednání zastupitelstva, což zpravidla konstatuje pověřená osoba. Naopak nelze dovodit, že jednání zastupitelstva nemůže být materiálně ukončeno, dokud se i přes jeho formální ukončení byť jen jediný jeho účastník domáhá další diskuse nebo odmítá opustit místnost, kde se zasedání konalo. V posuzovaném případě tudíž nelze aplikovat ustanovení § 93 odst. 3 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, které stěžovatele opravňuje pořídit si pro své účely záznam zasedání zastupitelstva obce, jelikož stěžovatel ostatní nahrával po ukončení zasedání.

[23] Nelze souhlasit ani s námitkou stěžovatele, že zastupitelé měli nahrávání své osoby po skončení zasedání strpět, jelikož jako u osob veřejného zájmu se u nich uplatní nižší míra ochrany jejich soukromé sféry. Je třeba zmínit, že stěžovatel po skončení zasedání nahrával nejen zastupitele, ale i další přítomné osoby. I ve vztahu k samotným zastupitelům je však kategorický závěr stěžovatele problematický a nadto podepřený odkazy na judikaturu, kterou nelze k posuzovanému případu vztáhnout. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2010, sp. zn. 30 Cdo 5173/2008 (stejně jako citované usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 2. 2005, sp. zn. III. ÚS 11/04), se týká veřejně činných osob a jejich kritiky v souvislosti s jejich veřejnou činností. Právo veřejné kritiky je neoddělitelnou součástí svobody projevu a práva na informace, musí respektovat rovnováhu mezi tímto právem a osobnostními právy konkrétního subjektu. Takto vymezené mantinely ve vztahu k fyzické osobě, která jedná či vystupuje jako „veřejná osoba“, jsou širší než ve vztahu k osobě soukromé. Z uvedených východisek však v žádném případě nelze dovozovat, že by byla obecně snížena míra ochrany osobnosti a soukromí veřejně činných osob i ve vztahu k projevům, které se jejich veřejné činnosti žádným způsobem nedotýkají.

[24] Pokud se jedná o argumentaci zpravodajskou licencí, podle § 89 občanského zákoníku platí, že *podobizna nebo zvukový či obrazový záznam se mohou bez svolení člověka také pořídit nebo použít přiměřeným způsobem též k vědeckému nebo uměleckému účelu a pro tiskové, rozhlasové, televizní nebo obdobné zpravodajství*. Zákonný důvod k zásahu do soukromí jiného však nesmí být využit nepřiměřeným způsobem v rozporu s oprávněnými zájmy člověka. Přiměřenost je třeba hodnotit vždy dle konkrétních okolností každého jednotlivého případu.

[25] K argumentaci stěžovatele je třeba zdůraznit, že v daném případě se nejednalo o všem přístupné veřejné prostranství, ale toliko prostor, který byl veřejnosti zpřístupněn pouze na dobu jednání zastupitelstva. Po skončení jednání již ani přítomní zastupitelé nejednali ve vztahu ke stěžovateli z titulu své zastupitelské funkce, ale jako osoby, které jsou odpovědné za vyklizení a uzamčení místnosti. Stěžovatel však přes jejich opakované výzvy odmítal prostor opustit, přestože ostatní občané se již odebírali k odchodu. Kromě zastupitelů stěžovatel nahrával i ostatní občany, a to i přes jejich výslovný nesouhlas. Za těchto skutkový okolností má Nejvyšší správní soud za to, že jednání stěžovatele nepředstavuje přiměřený způsob použití zpravodajské licence. Právo veřejnosti na informace o tom, jak jednotliví občané opouštějí místnost a zodpovědné osoby čekají na jejich odchod, aby bylo možné budovu uzavřít, v daném případě nelze upřednostnit nad právem dotčených osob na ochranu jejich osobnosti a soukromí. Tím spíše, když tyto osoby ani nebyly upozorněny na skutečnost, že stěžovatel je hodlá nahrávat za zpravodajským účelem. Odkazem na zpravodajskou licenci pak zcela jistě nelze odůvodnit jednání stěžovatele spočívající v tom, že po skončení zasedání odmítl uposlechnout výzvu k opuštění místnosti.

[26] Ve shodě s krajským soudem má Nejvyšší správní soud za to, že stěžovatel jednal nedovoleně, když po skončení zasedání nahrával přítomné osoby proti jejich vůli a odmítal opustit zasedací místnost. Proti takovému jednání je tudíž zásadně přípustné použít dovolené svépomoci. Krajský soud dále konstatoval, že v posuzovaném případě poškozený překročil meze dovolené svépomoci, když stěžovatele chytil pod krkem. V tomto rozsahu se jednalo o exces poškozeného, proti němuž mohl stěžovatel použít nutnou obranu.

[27] Podmínky nutné obrany v řízení o přestupku vymezuje ust. § 2 odst. 2 písm. a) zákona o přestupcích. Jak vyplývá zejména z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 5. 2008, č. j. 1 As 35/2008 – 51, přiměřenost nutné obrany v přestupkovém právu musí být vykládána se zřetelem na stejný institut trestního práva. Přiměřeným odvracením útoku ve smyslu zákona o přestupcích je tedy každý způsob obrany, který není zcela zjevně nepřiměřený způsobu útoku.

[28] Jak uvádí komentářová literatura (DRAŠTÍK, Antonín; FREMR, Robert; DURDÍK, Tomáš, a kol. Trestní zákoník. Komentář. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 3264 s.), přiměřenost obrany k útoku je třeba posuzovat podle míry intenzity toho kterého jednání (obrany a útoku) a podle závažnosti škod hrozících z útoku a způsobených obranou (proporcionalita). O vybočení z mezí nutné obrany pro její zcela zjevnou nepřiměřenost půjde jen tehdy, jestliže pachatel použil prostředku podstatně silnějšího, než bylo za dané situace třeba k odvrácení útoku, nebo když škoda způsobená nutnou obranou je v hrubém nepoměru ke škodě hrozící z útoku. Každý případ nutné obrany proto musí

být posuzován komplexně ve všech souvislostech jeho okolností a přísně individuálně. Pojem způsob útoku vyjadřuje nejen způsob provedení útoku, ale i další okolnosti charakterizující posuzovanou událost (mj. osobu útočníka, jeho vlastnosti a úmysly, jež se při útoku projevily, použité zbraně i hrozící součinnost dalších osob doprovázejících útočníka, jakož i další okolnosti, za nichž byl útok spáchán, a to za podmínky, že je možno podřadit pod pojem způsob útoku a že byly známé i zcela zjevné obránci). Obrana je zcela zjevně nepřiměřená útoku, není-li podle poznatků a úsudku bránícího se, k jehož psychickému stavu vyvolanému útokem třeba přihlížet, k odvrácení útoku potřebná a kromě toho též, je-li zcela neúměrná jeho intenzitě i významu. (srov. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2009, sp. zn. 6 Tdo 1347/2008).

[29] Jak bylo uvedeno výše, přiměřenost obrany musí být posuzována přísně individuálně. V tomto ohledu je třeba korigovat kategorický závěr krajského soudu, že v případech, kdy dochází k útoku na majetek obránce, je nutná obrana, v jejímž rámci vznikne útočníkovi újma na zdraví, přípustná pouze ve zcela výjimečných případech. V případě, na který odkazuje krajský soud (rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1. 10. 2014, sp. zn. 3 Tdo 903/2014), šlo o zcela zjevný nepoměr mezi závažností útoku a způsobem obrany, kdy obránce v reakci na útok na svůj majetek nepatrné hodnoty útočníka bodl krejčovskými nůžkami. Naproti tomu nelze absolutizovat ani judikaturu citovanou stěžovatelem. Rozhodnutí Ústavního soudu (nález ze dne 1. 10. 2002, sp. zn. II. ÚS 317/01) se týkalo situace, kdy útočníci porušovali domácí svobodu a snažili se zmocnit majetku obránce. V takovém případě není nepřiměřené útočníky silou vystrčit ze dveří a obránce není odpovědný, pokud přitom útočník utrpí zranění. Případ řešený Nejvyšším soudem (usnesení ze dne 30. 9. 2015, sp. zn. 3 Tdo 1048/2015) se pak týkal fyzického napadení silně podnapilým útočníkem, kde obránce zásadně může takový útok odrazit i silnějším způsobem. Všechny uvedené judikaturní závěry jsou vzhledem ke skutkovým specifikům jednotlivých případů použitelné pouze omezeně.

[30] Nejvyšší správní soud má ve shodě s krajským soudem za to, že konflikt v posuzovaném případě v podstatě vyvolal stěžovatel, když ani přes opakované oprávněné výzvy přítomných osob neopustil po skončení zasedání zastupitelstva zasedací místnost a pokračoval v nahrávání na kameru. Z kamerového záznamu je taktéž patrné, že stěžovatel se výrazně podílel na vytvoření konfliktní atmosféry již v průběhu zasedání. Proti jednání stěžovatele zasáhly přítomné osoby v zásadě přípustnou svépomocí a důrazně jej vyzvaly, aby ukončil nahrávání a opustil místnost (přičemž vulgární slovník použitý jedním ze zasahujících byl již za hranou slušného chování). Na to však stěžovatel reagoval zcela neadekvátně bezdůvodným odmítáním, křikem a dovoláváním se policejní ochrany. Za této situace má Nejvyšší správní soud za to, že v rámci dovolené svépomoci by bylo možné taktéž přiměřeným způsobem stěžovatele „vytlačit“ ven ze zasedací místnosti, pokud ji sám opakovaně odmítá dobrovolně opustit. Jediný exces poškozeného spočíval v tom, že stěžovatele chytil z boku za krk, ačkoliv se zřetelem ke všem okolnostem mohl postupovat mírnějším způsobem. Jednalo se však v kontextu celé události o exces nízké závažnosti. Účelem ani důsledkem uvedeného jednání poškozeného nade vší pochybnost nebylo jakkoliv stěžovateli ublížit na zdraví nebo se zmocnit jeho majetku či tento majetek poničit.

[31] Legitimním cílem tohoto jednání bylo toliko přimět stěžovatele, aby nepokračoval v nahrávání a opustil místnost. Nejedná se přitom o pouhé ničím nepodložené spekulace krajského soudu či žalovaného. Zúčastněné osoby daly stěžovateli jasně najevo, že se nemá čeho obávat a že má pouze ukončit nahrávání a opustit místnost. Ani před uvedeným incidentem, ani poté, kdy stěžovatel již místnost opustil, nikdo z přítomných stěžovatele nenapadl. Z chování všech zúčastněných tak, jak je zachyceno na kamerovém záznamu, nevyplývá ani náznak úmyslu jakkoliv stěžovateli ublížit nebo poškodit jeho majetek.

[32] Přiměřenou reakcí v dané situaci, kterou lze spíše než jako útok označit jako „strkanici“, by mohlo být např. odstrčení poškozeného, nikoliv však jednání stěžovatele, který se poškozenému silně zakousl do ruky. Ublížení na zdraví pokousáním je v daném případě zcela nepřiměřený způsob obrany s ohledem na nízkou míru intenzity útoku a závažnosti škody hrozící z útoku (vytlačení stěžovatele z místnosti a vypnutí kamery). Taková obrana je neúměrná intenzitě i významu útoku, který v daném případě představoval pouze méně významný exces z dovolené svépomoci ve vztahu k předchozímu jednání stěžovatele.

IV.
Závěr a náklady řízení

[33] Ze všech výše uvedených důvodů vyplývá, že napadený rozsudek není nezákonný z důvodů namítaných v kasační stížnosti. Proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

[34] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 větu první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v řízení úspěch neměl, proto mu nevzniklo právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. listopadu 2017

Mgr. Jana Brothánková
předsedkyně senátu